Uvodnik odgovorne urednice

Editorial

Polona Vilar

DOI https://doi.org/10.55741/knj.70.1.1

Kot vsako leto, tudi letos prvo številko začenjamo z uvodnikom. In z velikim veseljem tudi zapišemo, da letošnji letnik ni navaden letnik – naša revija namreč izhaja že sedemdeseto leto! Za praznovanje bo še čas, za začetek povejmo le, da načrtujemo tudi strokovno praznovanje, predvidoma v obliki dogodka ter tematske številke.

Sedemdeset let neprekinjenega izhajanja je več kot številka. Je dokaz vztrajnosti, predanosti, zaupanja v stroko in znanost ter rezultat skupnih prizadevanj naše skupnosti, ki je skozi vsa ta desetletja verjela v pomen znanstvene in strokovne razprave ter vlogo revije Knjižnica kot prostora za izmenjavo misli in idej. Ko je leta 1957 izšla prva številka v prvem letniku – takrat so izšle štiri številke – je bilo strokovno okolje drugačno, raziskovalne usmeritve so uporabljale drugačne pristope in sledile drugim, a nič manj pomembnim vprašanjem, izzivi so se oblikovali v drugačnem družbenem in tehnološkem kontekstu, a zavzetost in strokovnost avtorjev in avtoric nista bili nič manjši kot danes. Tudi sama Knjižnica je skozi vse to obdobje ostala zvesta svojemu temeljnemu poslanstvu: spodbujati znanje, negovati kritično mišljenje in razpravo ter povezovati raziskovalce, praktike in bralce ter z vsem tem prispevati k razvoju teorije in prakse ter dvigu ravni znanja in strokovne usposobljenosti.

Sedemdeseti letnik je priložnost, da se ozremo nazaj na pot, ki so jo sooblikovali številni urednice in uredniki, recenzentke in recenzenti, avtorice in avtorji ter seveda bralke in bralci. Vsak letnik in vsaka številka je odsev svojega časa, zapis razvoja stroke, njenih premikov, razprav in prelomnic. Skupaj vsi prispevki tvorijo dragocen arhiv in prikaz razvoja znanstvene in strokovne bibliotekarske in informacijske misli.

CC BY SA

Hkrati je ta jubilej tudi opomnik k odgovornosti. Revija se ne obdrži sedem desetletij tako, da ostane nespremenjena. Njena tradicija, pa tudi moč izhajata iz sposobnosti za prilagajanje, uvajanje novosti in odprtosti za sveže poglede, obenem pa ohranjanja visokih standardov kakovosti in strokovne integritete. Z zavedanjem te dediščine stopamo v prihodnost z jasno zavezo: še naprej bomo spodbujali visoko kakovost raziskovanja, vrhunskost stroke, podpirali raznolikost glasov in mišljenj ter gradili mostove med tradicijo ter sodobnostjo.

Vsem, ki ste in še boste v teh sedmih desetletjih prispevali k razvoju in ugledu revije, smo dolžni izreči iskreno zahvalo, saj gre tudi za vaš jubilej. Naj bodo prihodnja desetletja ter prihodnji letniki Knjižnice enako ustvarjalni, radovedni, pronicljivi in strokovno pogumni, kot je bilo obdobje, na katerega se danes s ponosom oziramo in ga praznujemo.

Kot je običaj, namenimo še nekaj besed letošnji prvi številki. V njen nas čakajo trije znanstveni prispevki, dva izvirna in en pregledni. Prvi prinaša bibliometrično analizo raziskav integriranega bibliotekarstva ter izlušči ključne avtorje, pojme in raziskovalne trende na tem področju. Gre za sistematičen pregled razvoja področja integriranega bibliotekarstva in predstavlja izhodišče za nadaljnje bibliometrične, vsebinske in mešane raziskovalne pristope. Drugi prispevek se posveča tematiki knjižnega vpliva in na osnovi problema in omejitev reduktivnega razumevanja knjižnega vpliva predlaga alternativni večdimenzionalni analitični okvir, ki združuje primerjalno interpretacijo prodaje, knjižnične izposoje, literarnih nagrad, medijske pojavnosti in prevodov, in ga empirično ponazori s tremi tipološko različnimi primeri sodobnih slovenskih avtorjev. Tretji prispevek pa prihaja s pravnega področja in analizira avtorsko-pravne vidike trajnostne digitalne hrambe slovenske novomedijske umetnosti, pri čemer se osrednji del pravne analize ukvarja z vprašanjem, v kolikšnem obsegu veljavna avtorsko-pravna ureditev omogoča zakonito ohranjanje in tudi uporabo novomedijskih del ter kakšne pravice in obveznosti imajo pri tem ustanove za varstvo kulturne dediščine, med katerimi so tudi knjižnice.

Zopet imamo tudi žalostno nalogo slovesa od dragega dolgoletnega kolega in prijatelja mag. Mira Pušnika, katerega strokovni prispevek je neizmerljiv. Miro nas je nenadno in prehitro zapustil v januarju 2026, kolegice in kolegi so mu pripravili slovo in popisali njegova dela.

V naslednjih številkah se nam obeta še pestra bera znanstvenih in strokovnih prispevkov, ki bodo, upamo, prav tako zanimivo in koristno branje za naše bralce. V luči zadnje nacionalne raziskave bralne kulture in bralnih navad slovenskih strokovnih knjižničnih delavcev (podrobno predstavljene v monografijah z naslovoma *Bralna kultura v knjižničnem prostoru* in *Vloga in razvoj bralne*

kulture v knjižničarstvu) upamo, da s tem prispevamo v mozaik strokovnega branja, pa naj bo za pripravo na delo, profesionalni razvoj – ali pa le za razmislek o smereh razvoja naše stroke ali nas samih.

Znova – kot vselej – vas poleg branja vabimo tudi k pisanju. Veseli smo vse številnejših prispevkov, s katerimi poročate o svojem raziskovanju ter strokovnem delu ter s tem skrbite za izmenjavo znanja, izkušenj ter dobrih rešitev. V uredništvu bomo vsakomur z veseljem priskočili na pomoč pri pisanju in ustvarjanju ali pa zgolj iskanju navdiha, saj s tem skupaj skrbimo za svetlo prihodnost naše revije in njen prispevek k razvoju naše interdisciplinarne stroke.

Viri

Bralna kultura v knjižničnem prostoru: razmisleki o poti od knjižničarja prostočasnega bralca do knjižničarja profesionalnega bralca. (2026). Znanstvena založba Filozofske fakultete UL.

Vloga in razvoj bralne kulture v knjižničarstvu: bralna kultura vodij knjižnic ter modela profesionalnega razvoja in longitudinalnega raziskovanja. (2026). Znanstvena založba Filozofske fakultete UL.

Prof. dr. Polona Vilar
Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana
e-pošta: Polona.Vilar@ff.uni-lj.si